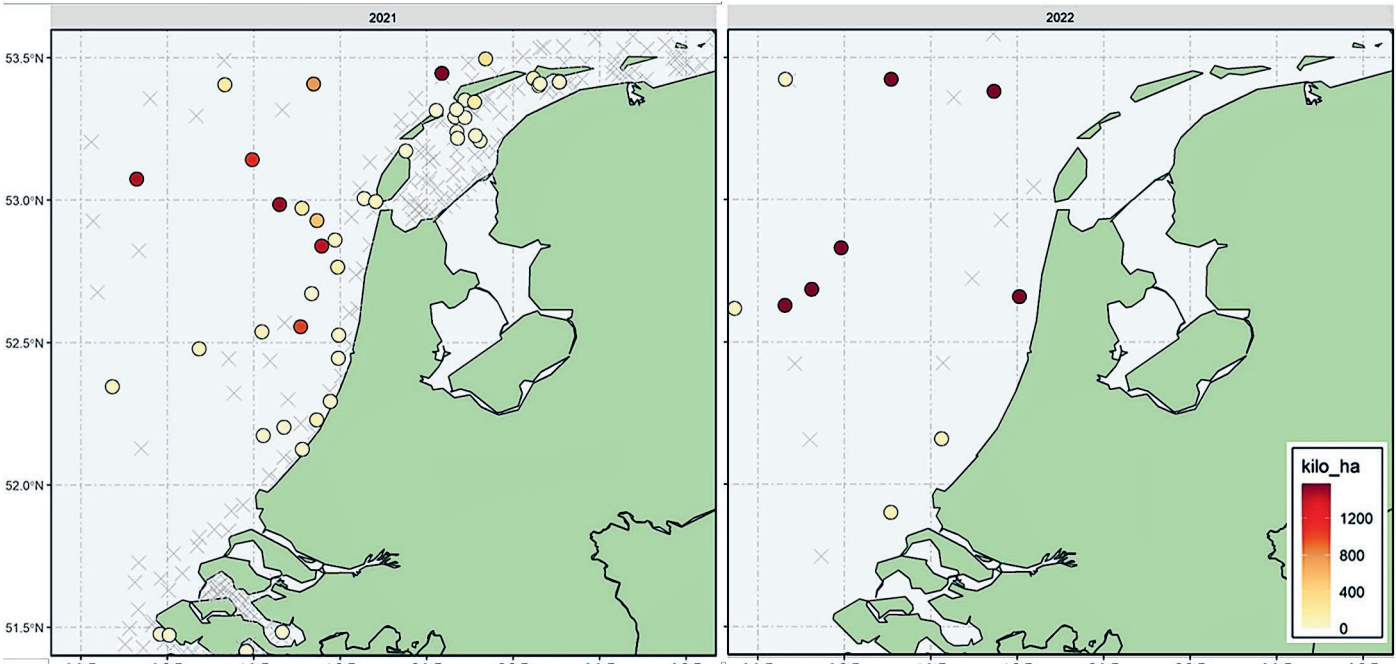

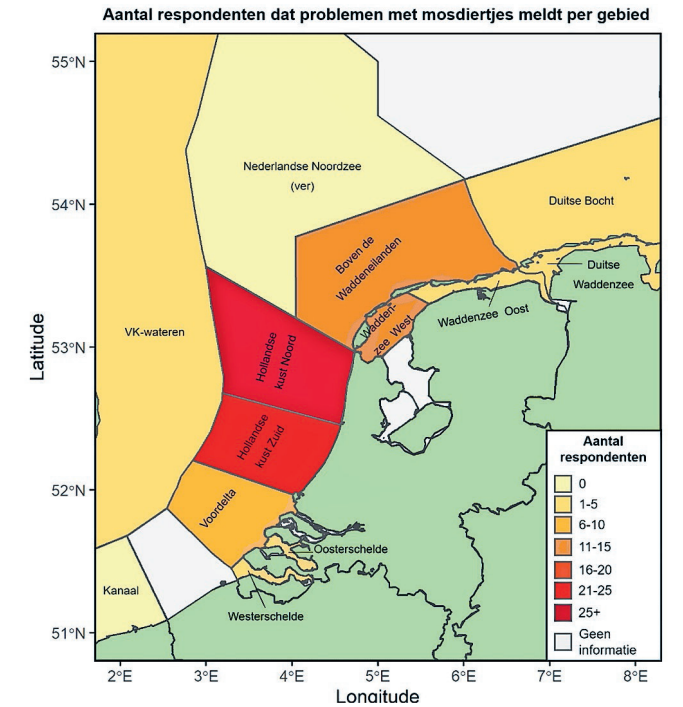
Mosdiertjes in de Noordzee; hoe komen we er aan en hoe kom je er vanaf?

Vervelende boodschap over mosdiertjes

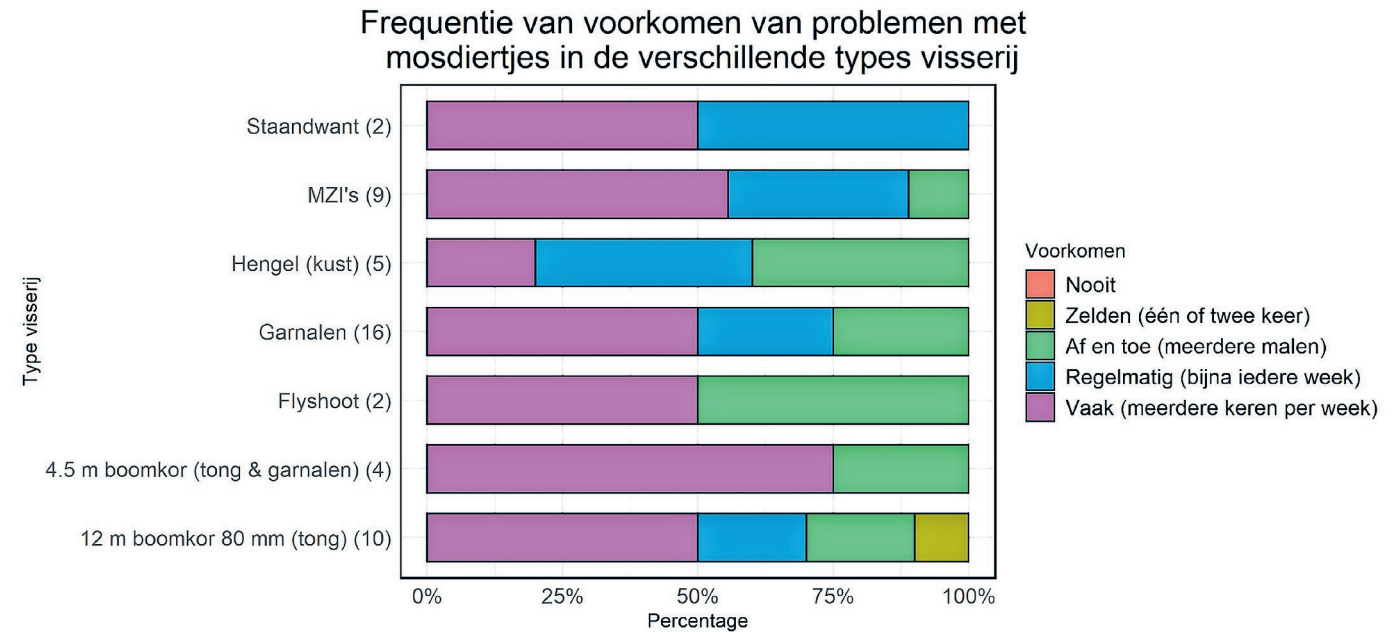
IJMUIDEN – Al bijna drie jaar spoelen regelmatig flinke hoeveelheden mosdiertjes aan op de Nederlandse stranden. Sinds de winter van 2020/2021 ondervinden ook vissers hinder van de bloei van deze dieren. Het gaat hier om het harig mosdiertje, *Electra pilosa*. Iedere bol of plukje bestaat uit heel veel kleine individuele beestjes die samen een kolonie vormen. Slechts twee keer eerder is een dergelijke bloei -in elk geval op de stranden- gerapporteerd. Wageningen Marine Research (WMR) heeft in opdracht van het ministerie van LNV onderzocht wat de verspreiding van het harig mosdiertje is en welke problematiek de enorme bloei met zich meebrengt, met daarbij een focus op de visserij. Hiervoor is literatuuronderzoek gedaan, een enquête onder vissers uitgezet en zijn gegevens van de najaarssurveys van WMR (waaronder de boomkorsurvey) en uit monitoring van strandaanspoelsel geanalyseerd. Het volledige rapport is te downloaden via <https://doi.org/10.18174/576514>, hieronder volgt een samenvatting van de resultaten.

★ **Figuur 1.** Waargenomen hoeveelheden *E. pilosa* tijdens de BTS, SNS en DFS in 2021 gedurende de periode van augustus tot en met oktober, en tijdens de BTS in 2022 gedurende de periode van augustus-september. Grijs X = Geen mosdiertjes in de vangst, Cirkels: mosdiertjes in de vangst, kleuren geven de hoeveelheid aan (zie legenda).

★ **Figuur 2.** Verspreiding van de door de respondenten aangegeven gebieden met hoge concentraties aan mosdiertjes.

★ **Figuur 3.** De frequentie van de ervaren problemen (boven) met mosdiertjes.

Het harig mosdiertje is een pionierssoort, wat betekent dat hij zich makkelijk in nieuwe gebieden vestigt. De oorzaak van de massale bloei hebben we niet kunnen achterhalen. Het is in elk geval niet aannemelijk dat de toename van hard substraat in de Noordzee (o.a. kunstriffen, voeten van windmolens) de directe oorzaak is. Er zijn geen extreme hoeveelheden mosdiertjes op die locaties aangetroffen.

Verspreiding op zee

De gegevens van de WMR-surveys (BTS, SNS en DFS) laten zien dat de verspreiding in de zomer van 2022 zich verder naar het westen uitstrekte dan in 2021 (Figuur 1). Die verschuiving is in lijn met geluiden uit de visserij. De massale hoeveelheden blijven echter beperkt tot het gebied ten oosten van de 3°00'0 en ten zuiden van de 53°30'N. De verspreiding die we in de surveys hebben gezien, komt eveneens overeen met de indruk van de vissers die de enquête invulden (Figuur 2).

Problemen in de visserij

Om een goed en realistisch beeld te krijgen van de hinder die ondervonden wordt in de visserij is er een enquête gehouden. Hieruit blijkt dat eigenlijk alle verschillende visserijen zeer regel-

matig in meer of mindere mate last hebben van de mosdiertjes (Figuur 3).

De vraag wat vissers er aan kunnen doen is niet zonder meer te beantwoorden. Op hoofdlijnen vallen maatregelen uiteen in twee categorieën: technische maatregelen en gedragsmaatregelen (vooral vermijding). Vissers passen die allebei al toe. Ze

passen hun vistuig(en) aan zodat ze minder mosdiertjes vangen, dit komt neer op de keuze van het vistuig, maaswijdte, materiaal van het vistuig/hangtouw, en ze zorgen dat ze volle netten mosdiertjes makkelijker kunnen lozen.

Een recente technische ontwikkeling is het gebruik van de zogenaamde kiwi-kuil. Dit Nieuw-Zeelandse tuig heeft geen

geknoopte netbodem, maar een zeil met daarin U-vormige mazen. Deze rondere U-vorm is waarschijnlijk de reden dat met dit type tuig minder mosdiertjes worden gevangen dan met conventionele tuigage.

Daarnaast geven vissers aan dat ze locaties waarvan bekend is dat er veel mosdiertjes zijn, vermijden als ze daardoor niet goed kunnen vissen.

Uit de antwoorden op de enquête komen ook voorstellen voor technische maatregelen waarvoor beleidsveranderingen nodig zijn. De belangrijkste is die voor de garnalenvisserij: vissen zonder zee flap. Binnen de huidige regelgeving is het, behalve in uitzonderingssituaties in de Waddenzee, niet toegestaan om zonder zee flap te vissen. Een ontheffing van het gebruik van de zee flap, of de keuze voor een alternatief zoals de brievenbus wordt door meerdere garnalenvissers als een zinvolle toekomstige maatregel genoemd. Deze suggesties hebben we overgenomen in de aanbevelingen aan de opdrachtgever.

En nu?

Omdat we geen idee hebben wat de massale bloei plotseling heeft veroorzaakt, kunnen we ook niet inschatten wanneer de mosdiertjes weer afnemen. Uit dit onderzoek blijkt wel dat dit wereldwijd een unieke gebeurtenis is en dat er niet één duidelijke oorzaak aan te wijzen is. Dat is voor iedereen die graag wil dat de mosdiertjes afnemen een vervelende boodschap.

Wat helpt bij het verder begrijpen van het probleem en mogelijke oplossingen ervoor, is om kennis en ervaringen te blijven

delen. We danken daarom de vissers die op de enquête hebben gereageerd, want zij hebben zowel bijgedragen aan inzicht in de verspreiding van mosdiertjes in tijd en ruimte als aan de mate van overlast en mogelijke maatregelen. Uiteraard ook onze dank naar de strandvonders die ons hebben voorzien van strandingsgegevens.

Ingeborg de Boois
Reinier Nauta
Lennert van de Pol

Meer lezen?

Nauta, R.W., Van de Pol, L., Jak, R.G., De Boois, I.J. & Molenaar, P. 2022. Mosdiertjes Problematiek in Nederlandse kustwateren. Onderzoek naar de verspreiding voor de Nederlandse kust en de problemen die het veroorzaakt in de visserij en mogelijke mitigerende maatregelen. Wageningen Marine Research Rapportnummer C048/22. <https://doi.org/10.18174/576514>